

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ОСВІТА

Бєбіна Юлія. Використання штучного інтелекту на уроках мистецтва у НУШ: недоліки та переваги.....	287
Білик Ірина. Теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання учасників хореографічного колективу.....	294
Бокшан Анна. Особливості організації освітнього процесу ЗВО мистецького спрямуванні в Україні.....	299
Ван Ченсі. Зміст інтерпретації музичного твору у художньо-педагогічній діяльності вчителя музики.....	306
Виклюк Роксолана, Лупак Наталія. Поняття перформансу в сучасній мистецькій освіті.....	313
Гнатів Марія, Водяна Валентина. Роль вокального мистецтва у формуванні естетичних цінностей учнів.....	318
Данькова Олександра. Ідеї Оксани Суховерської у контексті сучасних викликів професійного становлення молоді.....	324
Йордовська Світлана, Водяна Валентина. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках мазики.....	329
Заїка Надія. Класична та інноваційна бесіда як метод розвитку оцінних умінь на заняттях образотворчим мистецтвом у новій українській школі (НУШ)....	334
Замах Софія, Щур Людмила. Етапи становлення та сучасний стан хореографічної освіти в Україні.....	340
Захарова Єлена. Формування національної свідомості вихованців шляхом хореографічного мистецтва та українських традицій.....	348
Захарчук Анастасія. Розвиток творчих здібностей школярів засобами музичного мистецтва.....	352
Катеренюк Вікторія. Інноваційні технології як засіб формування образотворчості школярів.....	357
Коваль Владислав. Використання наочності на сучасному уроці музичного мистецтва у початковій школі.....	365

ПОНЯТТЯ ПЕРФОРМАНСУ В СУЧАСНІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

Роксолана Виклюк,

студентка II курсу бакалаврату спеціальності 024 Хореографія

Тернопільського національного педагогічного університету

Імені Володимира Гнатюка

Наталія Лупак,

доктор педагогічних наук, професор кафедри

педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

У статті окреслено місце перформансу в системі сучасної мистецької освіти. Автор аналізує основні структурні елементи дефініції «перформансу» в контексті теоретичних і практичних досліджень. Стаття актуалізує роль перформансу в освітньому процесі та вплив цього феномена на розвиток творчої особистості.

Ключові слова: *хореографія, мистецька освіта, сучасні мистецькі напрями, перформанс, перформативне мистецтво.*

Сучасна мистецька освіта інтегрує різноманітні форми самовираження та комунікації, забезпечуючи взаємодію суб'єктів через мистецькі практики, адаптовані до викликів і можливостей цифрової доби. Мистецький освітній процес – це не лише опанування художніх технік, а й передусім цілеспрямоване формування творчої особистості, здатної до критичного мислення, експериментування та генерування нових мистецьких форм.

Науковці в галузі мистецької освіти (О. Комаровська, Н. Лупак, Ю. Ковалів, Л. Масол, В. Мовчан, В. Сидоренко, Я. Топорівська та ін.), культурологи (П. Бурдьє, С. Діксон, М. Ірвін, О. Копієвська, М. McLuhan, Н. Луман, П. Осборн та ін.), мистецтвознавці (А. Білик, N. Burrio, I. Герц,

Л. Колчанова, Ю. Лошков, В. Марченко, Ф. Сагасті, Т. Уварова, О. Чумаченко та ін.) досліджують вплив модерних мистецьких напрямів та безпосередню адаптацію їх у сучасному суспільстві.

Аналіз наукових досліджень дав змогу підсумувати, що в сучасному мистецькому просторі все частіше з'являються обґрунтування новітніх форм художнього вираження. Нові форми і жанри мистецтва, які в цифрову епоху стрімко з'являються чи неочікувано трансформуються, створюють унікальні можливості для вираження ідей, уявлень про довкілля та формування цілісного ставлення до світу. Мистецтвознавець В. Марченко виокремлює такі сучасні мистецькі форми:

- *інсталяція* – базується на створенні об'ємних композицій, що встановлюють у певному просторі;
- *мультимедійне мистецтво* – засноване на використанні різноманітних ІТ-технологій, таких як комп'ютерні, аудіо-та відеоефекти, інтерактивність, віртуальна реальність;
- *вуличне мистецтво* – мистецтво створення муралів, графіті та інших мистецьких робіт на вулицях і в громадських місцях;
- *перформанс* – жива взаємодія художника з глядачем у часовому проміжку;
- *цифрове мистецтво* – мистецтво, основу якого становлять цифрові технології та програми для створення зразків мистецтва з використанням комп'ютерної графіки та відео;
- *артінсталяція* – створення об'єктів та композицій з використанням підручних різноманітних матеріалів, таких як скло, метал, тканина тощо;
- *соціальне мистецтво* – форма мистецтва, яка ставить перед собою завдання вирішення соціальних проблем, а саме: боротьба з дискримінацією, забезпечення прав людини, екологічна діяльність тощо (Марченко, 2023: 51).

Яскравим прикладом сучасного уявлення про мистецтво є перформанс. Визначення «перформансу» багатогранне і залежать від теоретичного підґрунтя дослідника, історичного контексту та конкретного перформансу. Так, у словнику

з художньої культури зазначається, що «перформанс (з англ. performance – вистава, дія) – вид концептуального мистецтва, що спеціалізується на зображенні переживань, станів свідомості, соціально-психологічних явищ, які виникають у процесі безпосереднього людського спілкування, а засобами і матеріалами творчості є тіло, зовнішній вигляд, жести, поведінка художника, який бере на себе роль актора» (Шмагало, 2012: 102). Ю. Ковалів трактує перформанс як «одну з форм акціоністського мистецтва, де твором вважають дії автора, за якими глядачі спостерігають у режимі реального часу» (Ковалів, 2007: 208). Мистецтвознавець В. Марченко у своїй праці пояснює визначення перформанс як «живу взаємодію художника з глядачем у часовому проміжку» (Марченко, 2023: 51).

Опрацювавши зарубіжні праці з мистецтвознавства та роботи вчених, котрі досліджували феномени медіакультури, цікавими для нас виявилися міркування канадського соціолога Маршела Маклюєна. У своїй праці «Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги» автор акцентує на важливості культурної події. Його концепція «медіа як продовження людини» є корисною для розуміння перформансу як медійної події, де тіло художника стає інструментом передачі повідомлення (McLuhan, 1962). Нікола Бурріо – французький мистецтвознавець, художній критик, як і більшість дослідників, розглядає перформанс крізь призму «реляційної естетики», підкреслюючи важливість взаємодії між художником, твором та глядачем (Burrio, 2002).

Варто зазначити, що перформанси, або так звані «акції», часто виростили як приховані чи відкриті соціальні протести, демонструючи реакцію людини на всілякі заборони і табу. Тіло як художній посередник було головним діючим об'єктом, а тілесні дії набували статусу мистецьких подій. З-поміж величезного спадку перформативного мистецтва можна виокремити перформанси: Каролі Шнімманн «Відріж шматок» (1964 р.) про проблему насилля над жінкою; Джексона Поллока, який як художник реалізував перехід від полотна до дій, даючи можливість людині бути пензлем і малювати картини своїм тілом, занурившись у фарбу; Марини Абрамович «Вдих. Видих. Поцілунок», «Енергія

спокою», «Стосунки у часі», «Ааааа – Ааааа» (1977 – 1978 рр.), в яких порушується проблема межі людського терпіння; Тейчина Сьє «Рокові перформанси» (1980-ті рр.) про роздуми над природою часу і жорстких обмеженнях, які людина собі виставляє сама: не читати, не писати, не слухати радіо, не дивитися телевізор, не спілкуватися, не виходити з клітки, не заходити в приміщення тощо; Сантьяго Сьєрра «Ветерани війни в кутку» (2011 р.), де учасники бойових дій знаходяться в кутках кімнати «сам на сам» та багато інших.

Перформанс як феномен сучасного мистецтва дедалі частіше займає домінуючу позицію у мистецькій освіті. Його інтеграція в навчальний процес сприяє розвитку творчого потенціалу студентів, формуванню критичного мислення та навичок міждисциплінарної співпраці. Перформанс постає не лише об'єктом чи предметом дослідження, а й ефективним інструментом навчання. Перформативні практики дозволяють студентам експериментувати, виходити за межі традиційних художніх форм та розвивати власний мистецький стиль. Перформанси стимулюють уяву, креативність, формують здатність до імпровізації та, як правило, передбачають командну роботу, що сприяє розвитку навичок активної комунікативної дії, взаємодії та досягнення спільних творчих цілей. Створення авторської перформативної акції дозволяє студентам досліджувати актуальні соціальні, політичні та культурні проблеми, формуючи власну позицію.

Отже, перформанс є важливим компонентом сучасної мистецької освіти. Він не лише розширює можливості для творчого самовираження, але й сприяє розвитку ключових компетентностей, необхідних для успішної діяльності в сучасному світі. Інвестування в розвиток перформансу в освітньому процесі є інвестицією в майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковалів, Ю. І. (2007). *Літературознавча енциклопедія*. Київ: ВЦ «Академія».

2. Марченко, В. В. (2023). Сучасні трансформаційні процеси в культурі і мистецтві. *Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. 50–51). Київ: НАКККіМ.

3. Шмагало, Р., & Гнатишин, І. (2012). *Словник педагогіки художньої культури та менеджменту мистецтва: терміни, поняття, дефініції*. Львів: ЛНАМ.

4. Burrio, N. (2002). *Relational Aesthetics*. Dijon: Les Presses du réel.

5. McLuhan, M. (1962). *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. Toronto: University of Toronto Press.

